

НАШ ГОЛОС

Місячник — Видав Асоціація Українців Америки

OUR VOICE - Ukrainian Monthly

P.O. Box 717, Townley Br.
Union, New Jersey 07083

Річна передплата в Америці і в інших краях ... 7 доларів ••••• Поодинокі числа ... 70 центів.

Yearly subscription \$7.00 Single copy 70¢ Postage paid at Post Office, Union, NJ

Рік XVI Ч.2 Лютий 1984 USPS 043-070 No.2 February 1984 Vol.XVI

diasporiana.org.ua

(ISSN 0714-737X)

Василь Василів

ПРО НОВУ ЦЕНТРАЛЮ, ЇЇ ЗАВДАННЯ Й ОРГАНІЗАЦІЙНУ СТРУКТУРУ

ЧАСТИНА ДРУГА: ЗАВДАННЯ НОВОЇ ЦЕНТРАЛІ

*Життя міняє форми — й перешкоди
Що їх зустріне на шляху своїм.
Змітає геть, або ж диктує їм
З новим шукати спільности та згоди.*

Євген Плужник

* * *

Хіба не потрібно доказувати, що завдання нової централі визначає само життя, визначають сучасні та майбутні потреби громади, визначає відношення Американської України до Америки й американського суспільства, до українських громад в інших країнах світу й до материка нашого — України. Ясним є, що плянів і цілей своїх нова централь не може пристосовувати до вимог минулого й основувати їх на старих і закостенілих партійних доктринах та концепціях.

Літературознавець Григорій Костюк при іншій нагоді, в іншому контексті, майже 40 років тому (1946 року) висловив думку, що "мусимо глибоко відчутися пульс нашої епохи і бути більш ніж уважними до його ритму". Цей автор тоді зауважив: "Після задушливої атмосфери останнього 20-річчя, атмосфери догма-

тизму, психологічного рабства і диктатури "вождя", "провідника", "вибранця" гряде велике розкріпачення людини..." (Григорій Костюк "У світі ідей і образів", "Сучасність", 1983).

В нашому громадсько-суспільному житті візія Костюка, що відносилася до літературного процесу, не виявилася пророчою. В умовах західної демократії духове визволення української людини проходило неймовірно повільно. В деяких випадках цей процес не тільки затримано, але завернено колеса історії у протилежний бік. Так сталося на XIII. Конгресі УККА. СКВУ також опинився у лещатах минулого і віджилого. У тіні недоречного в наш час партійного спору з перед майже пів століття проходив недавно його IV. Конгрес. Лідерам нової централі треба з помилок УККА й СКВУ вчитися і не повторювати їх. Одним з найважливіших їхніх завдань є звільнити громадське життя з кайдан партійництва.

Вище сказане не означає, що все, що УККА робив та робить треба відкинути або засудити. Навпаки, УККА треба залишити виконувати його традиційну роль і приєднатися, де корисно, до його акцій і попірати їх, але ніколи не дуплікувати.

Символічні жести...

Традиційна зовнішня діяльність УККА обмежується здебільшого до символіки: молитов і заяв у Конгресі на пам'ятку роковин української незалежності, вивішування прапорів та відчитання проклямацій стейтовими та міськими урядами і святкувань Тижня поневолених націй. Така діяльність хоч і позитивна, багато користей нашій справі не приносить. Вона не змінила в свідомості американського загалу та керівничих чинників переконання, що українська проблема є другорядна, маловажна й периферійна. Такі заяви, молитви та проклямації урядових властей до нічого їх не зобов'язують. Політики вважають, що дають тільки дрібну данину виборцям, традиційну в демократичній системі. Якщо виборці вимагають так мало, вимагають тільки символіки, їм дається це з щедрої руки, без дискусії, мовляв, хай тішаться. Є відносно легко мати успіхи в таких акціях і хвалитися ними перед громадою кваліфікуючи їх як "велику роботу на користь української справи". Досягнення УККА треба радше уважати за перші кроки немовляти за якими має слідкувати більше вагома діяльність, яка приносить конкретні здобутки й поважні перемоги за які треба змагатися. На таку вищого ступеня діяльність УККА ніколи не здобувся.

До символічного типу акцій треба зарахувати, згаданий у першій частині цієї статті, плян УККА щоби відзначити у Вашингтоні в 1984 році 20-річчя побудови пам'ятника Тарасові Шевченкові. Цей плян був затверджений Крайовою радою 24 вересня 1983, яка доручила його реалізацію діловому комітетові очоленому відомим діячем Миколою Семанишином (Бюлетень УККА, вересень-жовтень 1983). Українсько-американська координаційна рада може приєднатися до святкувань УККА, але дублювати їх, конкуруючи з добродієм Семанишином, немає оправдання.

Якщо говориться про акцію УАКР проти русифікації ("Свобода", 23 грудня 1983) то не можна обмежитися демонстрацією і летючками. Таку акцію веде УККА вже від кількох літ. Її кульмінацією був симпозиум весною 1983 року в Ратгерському університеті. Його учасник (слухач) Іван Хамуляк у репортажі

зауважив, що краще було цей симпозиум провадити українською мовою з уваги на його слухачів. Можна сумніватися, чи такі акції сповільнять процес русифікації, чи доходять вони до свідомості неукраїнських чинників, чи змінять вони переконання типічне американцям, що русифікація є закономірне явище, може навіть позитивне, у розвитку радянського суспільства. Ми можемо засипати Америку летючками, можемо надемонструватися до знесилення, але то нам мало допоможе. Бо такі акції є ефемерні метелики-одноднівки, які пожирають багато енергії і ресурсів, а приносять голодний урожай.

Новій централі треба би перейти до іншого виміру діяльності, що має довести, що українська громада в Америці є сила з якою треба рахуватися, та що українська проблема

є одним з важких світових питань, які вимагають розв'язки для забезпечення світового миру й добробуту. Якщо нова централь не виявить такої ініціативи, а буде йти втертою стежкою УККА, то скоро вирине гостре питання: Чи нова централь є потрібна?

Подаймо лідерам нової централі кілька пропозицій для дії, які вони можуть прийняти за свої, можуть доповнити, поправити або відкинути. Нема потреби думати, що ці проекти становлять вичерпну, завершену й остаточно сформовану, незмінну програму. Вони радше повинні стати початком дискусії куди нам далі йти, що нам далі робити.

А. ВНУТРІШНІ ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ

1. Всекрайова організаційна акція

Нова централь мала би взяти на себе зобов'язання, необмежене часом і простором, і виявити повну посвяту справі організації українсько-американської громади. Треба організувати всіх від бандерівців до соціалістів; демократів, республіканців та безпартійних; православних, католиків і протестантів; від недавньо прибулих дисидентів до людей четвертого і п'ятого поколінь українських американців; чистокровних з походження українців, людей з мішаних подруж і тих неукраїнців, що зв'язали

свою долю з українською громадою; від тих, що говорять тільки по українськи, до тих, що говорять тільки по англійськи, або по еспанськи або по португальськи. Щоби мати будь-яку можливість на успіх в такій широкозакроеній, всеобіймаючій програмі, централі потрібно забезпечити собі співпрацю і підтримку церковних чинників. Церкви зі всіх наших інституцій мають найбільший досвід та вплив і найширшу готову організаційну сітку.

2. Поширення національної свідомості.

Для значної частини людей українського походження в Америці поняття українства є обмежене до вареників, борщу і гопака. Для декого не є ясно чи ці символи етнічної культури належать виключно українцям, чи є спільною їх спадщиною з поляками або росіянами. Я не пишу того на жарт, або кпини, а до уваги тим нашим високим політикам і стратегам, що десятиліттями літ годували нас крилатими фразами і сперечалися за нереальні й уявні визвольні концепції, а недобачували під носом конкретної проблеми, що цілі покоління пропадають як Івани без роду не знаючи хто вони і що значить бути українцем.

Новій централі треба би випрацювати й реалізувати програму широкозакроеної акції для поширення національної свідомості серед англословних громадян дальших поколінь та серед давніх емігрантів, що прибули з Латинської Америки. При церквах і народних домах потрібно організувати курси українознавства та курси української мови для її відродження. Дуже конечно видати популярні підручники і загальні книжки англійською мовою (а також можливо еспанською та португальською мовами для місцевого вжитку і для Латинської Америки) з української історії, літератури, мовознавства і мистецтва для наших людей, що не знають української мови. Потрібно знайти і вишколити добровільців учителів для освітньої праці у громадах і парафіях.

Б. УКРАЇНЬКА ГРОМАДА Й АМЕРИКАНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО.

1. Інтеграція в американське політичне та громадське життя.

Наші люди є прикладні громадяни тим,

що солідно працюють і сумлінно платять податки, йдуть голосувати, не роблять злочинів і не чекають на державну допомогу. Але за сто років не було українських послів чи сенаторів, не було губернаторів, не було високої ранги військовиків або членів федерального уряду. Виїмками є проф. Лев Добрянський, який став амбасадором та полк. Микола Кравців, що був іменований на генерала. Ми значить є добрі, але пасивні громадяни.

Активізація в політиці й зацікавлення державними й всеамериканськими суспільними справами може принести нашому громадянству великі користі. По громадах треба зміцнити або організувати українські республіканські та демократичні клуби й заохочувати наших молодих людей ставати активними членами американських політичних партій. Треба висувати, де тільки можливо, наших кандидатів на виборні уряди і організувати для них піддержку. Потрібно зацікавити молодих людей студіями політичних наук і дипломатичними кар'єрами. В загальному, новій централі треба би провадити усвідомлюючу роботу для активізації наших людей в американському державному житті.

2. Пропаганда української справи.

Дехто каже: України не витанцюємо. Не допоможуть нам вишивки й писанки. Це не зовсім так. Український музей в Нью Йорку, що у теперішній фазі розбудови є етнографічний зробив за кілька років велику пропагандивну роботу. Секрет його успіху треба шукати в таких чинниках: високий рівень діяльності, професійність керівництва, служіння правді, та відвага звернутися лицем до зовнішнього світу, а не бути тільки етнічною установою у рідному гетті. Для нової централі готове завдання: зробити потребу розбудови музею не тільки проблемою його адміністрації, але своєю власною і справою всієї української громади. Український музей це приклад модерної інституції, яка хоч культивує старе, але звернена до майбутнього. Музей цей не є пережитком або відгуком минулого, як є більшість наших організацій та інституцій. Другим прикладом модерної установи є Український гарвардський науковий інститут.

3. Організованія англомовної молоді

Знаємо, що Пласт, СУМА і ОДУМ гуртують тільки незначну частину нашої молоді. В додатку організована молодь деколи є під впливом примітивних доктринерів. Несумлінні пропагандисти заливають її нетерпимістю до інакше-думаючих українців. Ноторичним прикладом такого стану є недавня директива лідерів партійної молодечої організації щоби бойкотувати видавання Енциклопедії українознавства. Молодь заганяють святкувати партійні роковини або уявні ювілеї в роді 2000-ліття Києва і 1600-ліття української держави. Тому нова централа має змагати до докорінного відпартійнення організації молоді. Засліплена партійщина — це сильний стимул для молоді втікати від українського життя й асимілюватися. Умовою щоби рятувати свідому молодь для українства є відсунення партійників від її виховання.

Існує велика потреба розгорнути організаційну роботу серед англомовної молоді з давньої еміграції. В порозумінні з церквами треба скріпити й розбудувати організації православної, католицької і протестантської молоді. Потрібно випрацювати для англомовної молоді програму синтетичного християнського і національного виховання. Треба змагати щоби при кожній парафії були гуртки молоді й доросту де основою виховання є любов і прив'язання до матері Церкви та рідного народу. Такі організації молоді це запорука нашого довготривалого майбутнього в Америці.

4. Відносини між русинами й українцями

Найболючішою незагоєною нашою раною в Америці не є існування націоналістичних відламів: бандерівців, мельниківців і двійкарів. Ці групи беруть себе та свої свари за надто поважно. Для решти громади їх спори є радше розвагою і відпруженням від сірої життєвої буденщини.

Болючою проблемою про яку ми говоримо є наявність в цій країні двох великих, майже чисельно рівних, окремих і відчужених громад русинської (закарпатської) та української. Тепер може запізно думати про їх цілковите поєднання, але можливість наближення і співпраці є реальна. Нам десятками літ говорили, передовсім українські закарпатські діячі, що з русинами до нічого не договоришся. Казали: Все пропало! А ось Іван Хамуляк, співредактор цього місячника, уродженець Галичини, доказав своєю діяльністю раз навсе помилковість і безпідставність таких тверджень. Виявилось, що русини є більше зацікавлені зближенням і співпрацею як українці. Своєю ініціативою і нав'язанням контактів з русинськими діячами Іван Хамуляк записався золотими буквами в українській американській історії. Але він, хоч і здібний організатор зустрічей і дискусій, є тільки одна людина. Не можна залишати тягару відповідальності за таку важну справу тільки йому.

Для нової централі нав'язання контактів і співпраці з русинською громадою в Америці це невідкладне завдання великої ваги. Тому, що є русини католики, православні й протестанти і що їхнє громадське життя тісно пов'язане з церквою, поміч в такій акції українських церков є необхідна. На форумі УККА така ініціатива не знайшла ніколи зрозуміння. Але для нової централі зблизити дві братні громади має стати почесною і святою справою.

Спорідненими проблемами, що вимагають пильного плянування, дипломатичного хисту і терпеливості є справа наближення з давніми емігрантами лемками, колись москофільської орієнтації, що гуртуються в "Лемко-союзи" та інших організаціях, та з нашими людьми, що є членами російської православної церкви.

(Продовження в наст. числі)

.....
CANADIAN IMPORTERS LTD.

UKRAINIAN BOOK STORE

P. O. Box 1640 10215 - 97 Street Phone (403) 422-4255
Edmonton, Alberta, Canada T5J 2N9

~~~~~

УКРАЇНЬКА ІНФОРМАЦІОННА СЛУЖБА,
телефон /215/ 324-1256, Філя тельфія, пролас
по зниженій ціні "Історію України в кольо-
рових образах", яка є знана українцям по
всіх континентах світу.

ЧЕТВЕРТИЙ І ТРИНАДЦЯТИЙ КОНГРЕСИ

(Паралелі)

На зібранні Крайової Ради УККА 17-го грудня 1983 року в Нью Йорку та ж Крайова Рада УККА після вислухання звідомлень про Четвертий Світовий Конгрес Вільних Українців схвалила признання усім делегатам УККА, зокрема в.о. президента Ігнатові Білінському за державницьку поставу і зміцнення авторитету УККА, на світовому українському форумі СКВУ та серед української спільноти в Америці. У звідомленні підкреслено також, що завдяки зразковій громадській поставі УККА збережено і зміцнено СКВУ на Четвертому Конгресі. Цікаво, що на нарадах Крайової Ради УККА був також присутній і забирав голос новообраний генеральний секретар СКВУ Мирон Барабаш. Мабуть тому, щоби обдумати дальший плян праці, що повинно робитися не в Нью Йорку, а в Торонті на зібранні президії СКВУ.

І тут насувається питання, чому не було тої державницької і громадської постави на 13-му Конгресі УККА, щоби зберегти і зміцнити УККА. На 13-му УККА Ігнат Білінський мав далеко більшу групу своїх делегатів, як в Торонто на СКВУ. Правда, тут не працювали спеціальні комісії, як це мало місце в Торонто, бо це було недопустиме, тільки статутова комісія, в якій Ігнат Білінський також мав більшість, так що зберегти УККА не було для нього жадною проблемою. Але цього не сталося, бо не було ані державницької ані громадської постави ані в Білінського ані в його делегатів. Не було в них такої постави і впродовж дальших трьох років, щоби рятувати УККА, бо вони вважали, що опозиція це горстка "демолібералів", з якою не треба рахуватися.

Немає сумніву, що IV-ий СКВУ закінчився успішно. Але ще далеко до Конгресу українська громада у цілому вільному світі побоювалася, що він може або не відбутися або розбитися. Були навіть люди, які радили відложити IV-ий СКВУ на деякий час, бодай на шість місяців, мовляв може в міжчасі щось зміниться.

Звідки ж ці побоювання взялися? Вони існували в наслідок постави (державницької?) Визвольного Фронту, який вимагав виключити зі СКВУ організації Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організацій (ІСНО) та недопустити, щоби у склад СКВУ увійшла Українська Американська Координаційна Рада. А якщо це не вдалося, то Визв. Фронт міг вийти зі СКВУ. Так чи інакше, виглядало, що розв'язки немає. Визвольний Фронт стримів до опанування СКВУ, так як це він зробив в УККА. Це було видно по поведінці делегатів Визв. Фронту у перших днях IV-го СКВУ. І коли б Визв. Фронт мав більшість, організації ІСНО було б опинилися поза СКВУ, УАКРада не була б прийнята, а Ігнат Білінський був би вибраний президентом СКВУ. Таким чином СКВУ існував би дальше але розбитий у такій формі як існує до сьогодні УККА. Рівночасно Визв. Фронт і стримів до розбиття СКВУ, бо чи виключення зі СКВУ не було б розбиттям СКВУ? А виступаючи проти прийняття в члени СКВУ Української Американської Координаційної Ради, чи провідника Визвольного Фронту не грозили, що це приведе до розбиття СКВУ?

Але так не сталося, бо більшість була по стороні делегатів з поза Визвольного Фронту. Коли б було прийшло до голосування, Визв. Фронт був би програв кожну справу. Однак цього більшість не хотіла. Не хотів цього передусім предсідник IV-го СКВУ Ярослав Білак. Тому зроблено тиск на те, щоби спірні справи були полагоджені на комісіях, щоби не було тих, що виграли ані тих, що програли, а щоби виграла українська національна справа. І ці власне делегати, а не делегати УККА поставилися по державницькому і по громадському до розв'язки спірних питань. І їм належить признання і подяка за збереження і зміцнення СКВУ. Бо до цього, щоби довести до такого успішного закінчення IV-го СКВУ треба було вкласти велику працю з великою терпеливістю. Визв. Фронт це зрозумів і своїми компромісами також причинився до успіху IV-го СКВУ.

ПОТРІБНЕ ЦІННЕ ВИДАННЯ

УКРАЇНЬСЬКА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ДУМКА В 20-ІМ СТОЛІТТІ. ДОКУМЕНТИ І МАТЕРІЯЛИ. Упорядкували Тарас Гунчак і Роман Сольчаник. Оформлення обкладинки Якова Гніздовського. 1983, Сучасність (Місця і ціни видання не подано). Том I 510 стор., том II 426 стор., том III 381 стор.

Велике тритомове видання (разом 1317 сторін) документів і матеріалів, які стосуються української суспільно-політичної думки в 20-тім столітті належить безсумнівно до найбільш цінних видань нашої політичної еміграції. Як вже сама назва вказує зміст книжок поділяється на документи і матеріали. Документи це офіційні енуціяції урядових, партійних і інших політичних чинників, а матеріали це переважно статті та вийнятки із книжок, які відзеркалюють стан політичної думки у даному часі. Разом збірник містить 147 позицій, а кожну з них попереджує коротка і стисла нотація упорядників, що вказує на обставини появи й вагу даного документу чи матеріалу.

Перший том складається з трьох частин: Частина I-ша: На порозі 20-го століття, Частина II-га: Молода Україна. Частина III-тя: Війна, революція, визвольні змагання. Перша частина обіймає останнє десятиліття. Це вповні виправдане, бо воно є ніби введенням до 20-го століття. Тоді постають перші політичні партії й оживає та набирає сили самостійницька думка. Тут поміщені мало сьогодні відомі перші програми трьох галицьких партій — Радикальної, Соціал-Демократичної і Націонал-Демократичної, а також виняток з призабутої а в свій час ревелюційної книжки Юліана Бачинського "Україна irredenta".

Друга частина, поза відносно добре відомими, брошурою Миколи Міхновського "Самостійна Україна" та статтею Івана Франка "Поза межами можливого" включає програми й матеріали нових українських партій у Наддніпрянській і Галицькій Україні. Третя частина містить матеріали організацій і осіб, які ви-

сували українську самостійницьку проблематику в часі світової війни. Зрозуміло, що українська революція і визвольні змагання тут найсильніше удокументовані з чотирма універсалами Української Центральної Ради на чолі. Також відносно багато місця відведено тут матеріалами українського націонал-комунізму.

Другий том обіймає міжвоєнний період. Тут переважають матеріали з західно-українських земель, зокрема ті, що відносяться до розвитку й організаційного оформлення націоналістичного руху, але не бракує також важливих документів і матеріалів, що відзеркалюють політичну думку в новій обстановці більшовицького поневолення.

Том третій складається з двох частин: війна і перші повоєнні роки і Український Рух опору. Перша частина містить документи: матеріали головно про політичну сторону боротьби формацій ОУН/б/, УПА, УГВР і два документи Української Національної Ради (Київської).

В другій частині знаходимо важливі матеріали руху опору починаючи від листа українських політичних в'язнів до Об'єднаних Націй з 30-го вересня 1955 року, а кінчаючи заявою Українського Патріотичного Руху про конечність деколонізації СРСР з січня 1980 року.

В того роду компіляції важною справою є селекція матеріалів. Якщо ідеться про офіційні документи, то проблема підбору не представляла, на мою думку, великих труднощів, бо засадничо існує узгіднення, які документи слід уважати важливими, а з другої сторони вони вже в більшості були включені в попередні подібні збірники, про які впорядники навіть згадують у своєму вступному слові. Дещо інакше є з іншими матеріалами. Тут впорядники керуються своїм інстинктом, а в певній мірі навіть власними преференціями. Здається, що найбільшу трудність вони мали з підбором матеріалів Руху опору, але назагал добре впоралися з тим завданням.

В документах і матеріалах задержано мову і правопис оригіналів, що, залежно від точки погляду можна уважати за річ позитивну або негативну. У виданні не помічається багато помилок, хоч часом вражають такі перео-

чення коректора, як напр. у "Змісті" замість "На порозі" подано "На протязі", а статтю Івана Франка "По за межами можливого" двічі подано як "По за межами можливого". Однак такі і тим подібні помилки не знецінюють видання, бо інтелігентний читач для якого воно призначене, легко сам їх відкріє і справить.

Добрий папір забезпечує довгий вік книжок, а гарне оформлення підносить естетичне враження. Це видання повинно знайти у бібліотеках наших журналістів і публіцистів, заінтересованих українською проблематиною в історичнім аспекті.

ПОДІЇ, ЛЮДИ, КОМЕНТАРІ....

/Цей відділ веде І.Я.Хамуляк/

Тим разом совєтська агентура прогнала, але не зовсім....

В газеті "Новий Шлях" з датою 1-14, 1984 р. п. А. Васильович в статті "Коли ущухли емоції" дуже влучно описує, як совєтська агентура намагалася перед IV-им Конгресом Вільних Українців, кинути нам різні проблеми, що б ми ними занялися і не приготували себе до Конгресу С.К.В.У. Мета їх провокацій була зовсім ясна. "Роздути полум'я ненависти і викликати пресову полеміку в газетах, які стоять на протилежних до Визвольного Фронту позиціях". Далше стверджує, що "нема де правди діти, але органи нашого ультра революційного середовища аж напрошувалися на таку полеміку. Їхне обкидування болотом середовища ІСНО, безглузді акції в напрямку виключення організації ІСНО із СКВУ і тому подібне крикунство також межувало з провокацією, на яку ми, (середовище ОУН), щасливо не наловилися".

Важко такі конклюдії назвати вповні правдивими. Та ж публікації статей в "Самостійній Україні", та частинно і в "Новому Шляху", які, як речники Визвольного Фронту твердили, вели "брутальну і неперемінливу публіцистичну акцію наклепів, очорнювань, провокацій та дискредитації осіб, зокрема таких, які очолювали визвольну боротьбу української нації в 1940 і 50 років". Значить, ще заки "середовище ОУН" зорієнтувалося, якісь таємні сили "нашептали" деяким авторам зачати "роздувати полум'я ненависти і викликати пресову полеміку"... Саме та пресова полеміка стала причиною того що ми, делегати на Конгрес СКВУ, стратили цінних

два дні на безхосенні, безплідні дискусії, які абсолютно нас нікуди не заводили.... Значить "середовище ОУН" повинно б добре провирити, хто саме дав ідеї, може навіть і чесним людям, з їхнього середовища, починати саме такі "публікації". Для доброго "інвестигатора" може бути дуже добра територія для досліджень того факту. Деякі люди на Конгресі СКВУ голосували за тим, що б перестати дискусії на тему тих писань не тому, що солідаризувалися з т.зв. "мельниківцями", але пробували класти кінець тим безглуздям, які нам накиннули чужі ворожі сили, а зужити той час для обговорення плянів праці СКВУ на найближших 5 років. Всетаки згадана стаття цінна і варта нашої уваги!

Чи структура теперішнього секретаріату СКВУ буде оперативна?

Такі запити ставить до себе дуже багато людей. Є причини побоювань, але є теж багато причин для оптимізму. Безпартійний Президент др. Петро Саварин має довкола себе і пана Філя, який репрезентує ОУН, і пана Барабаша — приклонника Українського Визвольного Фронту, має теж й інших безпартійних. Повний Секретаріат має приклонників різних політичних середовищ, наші Церкви, Братські Союзи, Союз Українок, ПЛАСТ, СУМА, ОДУМ, Ветеранів, професіоналістів і т.п. Не виглядає що якась політична група зможе майоризувати собі голоси, значить є дійсно плюралістична громада. Йде лише про пророблення доброї програми праці, та знаходити реальні засоби її реалізації.

ГОЛОС ЧИТАЧА

...Мене дивує, що демократично-націоналістичні політики турбуються тільки за тим, щоб привернути УККА до стану перед XIII Конгресом. На мою думку він в своїй основі є нездалим. Я незгідний з тим, щоб він був американською організацією, він повинен бути українською і захищати українські інтереси, так як це робить Комітет Українців Канади. Найголовніше його завдання має бути це дбати за збереження національної субстанції ТУТ і ТАМ, а не зводити майже до єдиного: "бути репрезентантом українців". Оця укаківська репрезентація нагадує мені річний звіт управи асекураційного відділу, які звичайно крім збірок членських датків нічого не роблять, але у звіті подають, що "ми були присутні (репрезентували) на похоронах свої членів, на бенкетах парафій і інша подібна "діяльність". Якщо й репрезентували, то треба виявити творчу діяльність. Потрібно, щоб Централія сприяла розвитку української науки, культури, мистецтва, українського шкільництва, видавничої справи, збереження молоді, суспільної опіки і т. д.

Насправді ж УККА в усі часи був далекий до науки — охаював і продовжує далі зневажати Український Гарвард, енциклопедію українознавства, був співучасником потоптання ідеї створення загально-національного фонду культури ім. Шевченка. Не то що потоптали ідею, яку подали Лавриненко, Шлемкевич і Костюк, але Комітет Пам'ятника Т. Шевченка до цього часу навіть не подав жертводавцям фінансового звіту. Рідна Школа в жалюгідному стані. УККА з УНФ видавав всього лише 3%, хоч була постанова дати 25%. Підручники нездалі, приміщень більшість Рідних Шкіл не мають відповідних. Не виявляється належна турбота за збереження української молоді. В переважній більшості молодь не має відповідних приміщень, де б вона могла сходитись, знайомитись, розважатись і можливо здружуватись на все життя. Десять років тому я писав "До спроби знайти рішення" (надрукував в США лише сл. п. д-р Лапичак), в якому домагався, щоб ми занялися будовою Центрів Української Культури — Центрив

Молоді — тим, що роблять євреї. Там можливо знайшов би собі місце і український театр. Естеблїшмент не здібний (і байдужий) зрозуміти його величезного виховного значення. Не дав Гірнякові безкоштовно заль Народних домів для виступів, не допоміг безкоштовно в українській пресі оголошувати. Укаківці, ті що ними є і ті що дуже хочуть ними бути — не розуміють сучасної дійсности в Україні і не хочуть розуміти. А вже вершком національно-морального занепаду показали своїм негативним ставленням до українських дисидентів, цих мучеників, найкращої частини українського народу, ті які вивели українську проблематику на міжнародній форум. І не дивлячись на це їх НЕ ЗАПРОСИЛИ БУТИ УЧАСНИКАМИ Конгресу СКВУ. Навіть пробували заборонити О. Череню продавати літературу, яка була майже виключно дисидентська.

Вважаю, що нема чого журитися, що роз'єднаний УККА, що нема єдиної "репрезентації" українців. В деяких місцях не було відділів УККА і ще було краще, як наприклад в Пітсбурзі. Знаменито без нього відзначили пам'ять жертв Великого Голоду в Україні. Українські дисиденти, деякі відділи Оборони Прав Людини в Україні, а особливо Організація Американці в Обороні Прав Людини в Україні (Неварк), "Смолоскип", Український Гарвард ще деякі інші більше зробили для українців і краще зарепрезентували та оборонили ніж УККА за весь час свого існування. Український Національний Центр потрібно мати з іншими завданнями, ніж то має УККА. Бажано, щоб новий Центр, вшановуючи пам'ять Шевченка, робив те про що писав, за що боровся він. А відзначенням "річчя" бронзи і каменю пам'ятника хай займаються інші. Десь у 1965 році, коли була дискусія на що вжити залишки грошей після закінчення будови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, проф. Андрушків твердив, що право на це має НТШ, бо воно носить його ім'я. Цього виходить вистачало.

Ілля Демиденко

ОГЛЯД ПРЕСИ

"СВОБОДА" — Рада Комбатантів Українських Організацій відбула З'їзд в рамках програми СКВУ. У з'їзді взяли участь делегати дев'ятох ветеранських організацій з п'яти різних країн: Австралія, Аргентина, Велика Британія, Канада й Америка. Із запроєнтованих організацій були: Братство кол. Вояків УПА, Об'єднання бувших Вояків Українців в ЗСА, Братство кол. Вояків УПА, Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії, Об'єднання кол. Вояків УПА, Союз Ветеранів Українського Резистансу, Союз Українських Канадських Ветеранів, Союз бувших Українських Вояків у Канаді, Українська Стрілецька Громада та Українські Американські Ветерани. Раду очолив д-р Мирослав Малецький.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) відбула в Торонто, 28-29-го листопада 1983 р. дводенний З'їзд делегаток для переведення нарад повної Управи і започаткування святкувань 100-літніх роковин українського жіночого руху. Нарадами провела голова СФУЖО д-р Марія Квітковська при участі членок управи, голів складових організацій і їх делегатів. В центрі багатой програми була доповідь д-ра Марти Богачевської-Хомяк про столітній період українського жіночого руху.

Під час IV Конгресу СКВУ відбувся Екуменічний симпозиум на тему "Український екуменізм", яке влаштувало Українське Патріархальне Світове Об'єднання. Були чотири доповіді: "Діалог Католицької Церкви з Православними Церквами", яку виголосив Митрополит Максим, "Потреба, можливості та форми діалогу між католиками і православними", доповідь пок. Олега Штуля-Ждановича, яку він виголосив в 1963 р. в Римі, а яку відчитав інж. В. Колодчин, "Догматичні розходження між Католицькою та Православною Церквами" яку виголосив о. мгр. В. Іващук. Симпозиум проводив голова УПСО д-р Б. Лончина.

Відомий жидівський публіцист, журналіст і діяч І. Кляйнер, який недавно виїхав з України і тепер проживає на волі в Ізраїлі, написав до редакції російсько-мовної газети "Новое Рус-

ское Слово" листа п.н. "Несправедливість по відношенні до українців", що його редакція помістила.

Появився Альманах Українського Народного Союзу на 1984 рік. Ціна 8 дол. замовляти в канцелярії УНС.

УІС "Смолоскип" — Домагаються прав для Католицької Церкви в Україні. Сюди дійшов новий документ українського самвидаву: Прохання Комітету захисту католицької або Ініціативної Групи, для захисту прав вірних і Церкви, до міністерства внутрішніх справ УССР у справі Української Католицької Церкви. Документ цей підписав виконуючий обов'язки голова Василь А. Кобрин і секретар о. Григорій А. Будзинський. Цей Комітет захисту був створений в Україні у вересні 1982 р. і очолював Йосиф Тереля, який був згодом арештований і засуджений до ув'язнення.

Гельсінкі (УІС "Смолоскип") — Жінки-політв'язні звертаються до урядів західних держав. Сім жінок, політв'язнів Мордовських концтаборів, а серед них українка Раїса Руденко, дружина голови Української Гельсінської Групи Миколи Руденка, написали восени 1983 р. звернення до голів 35-ти держав, які підписали Гельсінські Угоди.

Державний Департамент ЗСА засуджує репресії в СССР. — Вашингтон — Державний департамент ЗСА виступив 27-го грудня 1983 р. з офіційним осудом Советського Союзу за систематичні репресії супроти інакомислячих осіб, і груп, а також церковних організацій.

Українська Американська Координаційна Рада (УАКР) у своєму Зверненні до Української Американської Громади встановила Український Американський Громадський Фонд і проголосила Січень місяцем Українського Американського Фонду.

"АМЕРИКА" — У вересні 1983 р. Відень та ціла християнська Європа відзначували 300-річчя оборони Відня від другої турецької навали. Українська громада у Відні організувала ряд імпрез, якими відзначено тих 3000 українських козаків, які завдяки Папі Інокетнієві XI воювали від Віднем за християнську Європу.

З цієї нагоди появилася новий випуск австрійської пошти, спеціальний сувенірний блок з маркою з приводу 300-ліття оборони Відня, на якому є картина Франца Гефельса з 1683 року під титулом "Оборона Відня", що знаходиться в історичному музею Відня. Поштові урядовці в цей день відбивали стемпель "першоднівки" для того блоку, як рівнож спеціальний стемпель з українсько-німецькими написами, що внизу показує козака перед Віднем обложеним турками.

Вийшла нова книжка інж. Омеляна Михайла Тишовницького, п.н. "З мого архіву". Це вже четверта збірка статей, листів, звернень і документів та інших авторів організацій і установ, а також його власних. Автор подарував ці видання, що їх видав власним коштом, Центральному бюрові українських подруж "Мета" у Філадельфії, яке займається розпродажем. Попередньо видані такі: "Мої пам'ятки", "У боротьбі за українську родину" і "Українська родина: підстави існування українського народу". Замовляти: МЕТА — Central Bureau, 5222 North 11th St., Philadelphia, PA. 19141, U.S.A.

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС — Апостольський Екзархат Української католицької церкви у Франції, Бенелюсі та Швейцарії опублікував Комуникат про створення Ювілейного Комітету для підготовки врочистостей з нагоди 1000-ліття Хрещення Руси-України.

"СВОБОДА" — Український Народний Союз вступає усвоє 90-річчя. З цієї нагоди Головний Екзекутивний Комітет у Зверненні проголосив 1984 рік Ювілейним Роком УНСоюзу.

ЦЕРКОВНИЙ ВІСНИК — У статті "Папа Іван Павло II і Українська Католицька Церква", що появилася у трьох числах, автор Євген Іванків подає короткий огляд п'ятирічного понтифікату Вселенського Архієрея. Автор згадує про ватикансько-московський "єкуменізм" і римський централізм, про відношення Папи до східноцерковної помісности, нехтування тих прав, які забезпечує і гарантує Східнім Церквам Другий Ватиканський Собор, право на самоуправління, зберігання власного правопорядку, плекання своїх обрядових, духовних і богословських традицій, словом по-

місности і рівноправности Східніх Церков. У своєму посланні Папа з нагоди наших приготувань до 1000-річчя Хрещення Руси-України, виявив цілковитий брак правильного і повного розуміння істоти християнського Сходу. На думку Святішого Отця, східне християнство є тільки модифікацією західного, римського християнства, Русь прийняла віру Христову з Риму (через Константинопіль), тому і поворот східніх християн до Риму є чимсь логічним і самозрозумілим. Такі погляди вказують, що вони не є в душі Другого Ватиканського Собору і не в душі пособорового єкуменізму, але радше в душі передсоборового римського централізму.

Автор твердить, що істотно ніщо не змінилось за понтифікату Папи, що ми далі не маємо ніякого впливу на долю нашої Української Католицької Церкви, що нашою Церквою кермує фактично не наш Синод під проводом Патріярха Йосифа, тільки Римська Курія під проводом Папи. Автор вважає, що найбільш пекучою проблемою нашої Церкви є потреба мати свідомих єпископів, вповні відданих ідеям помісности і патріярхату.

СВОБОДА — Появилася чергове число "Скандинавських Вістей". Українська громада у Швеції і взагалі в Скандинавських країнах малочисельна і розкинена по різних, дуже далеко від себе віддалених місцевостях. Одиноким сполучником між громадами являється журнал "Скандинавські Вісті", кварталник, що його видавцем є Українська Громада у Швеції. В журналі, друкованому циклостилєвим способом, подається багато інформативного матеріалу, передруковується звернення Президії СКВУ та інших світових громадських надбудов, інформації про Україну, що їх час-від-часу поміщує шведська преса, дисидентські справи, головню справи оборони українських політичних в'язнів в Советському Союзі а також справи Українських Церков та їхніх потреб. Останнє число 552-го журналу присвятило багато уваги голодові в Україні, насильно зорганізованому Москвою в 1932-33 роках. Адреса журналу:

Foreningen Ukrainska Sallskapet; Box 32, Stockholm, Sweden.

МИКОЛА ШЛЕМКЕВИЧ (1894-1966)

З місячника "Сучасність" (за грудень 1983) передруковуємо життєпис Миколи Шлемкевича, написаний проф. В. Кубійовичем. Подаємо життєпис людини, яка залишила тривалий слід в історії української гуманістичної і політичної думки, як філософ, публіцист, видавець журналів і книжок.

Свій непересічний талант і свої життєві сили він всеціло віддав українській духовій творчості, щоби збудувати розумову основу українським національним змаганням. Ми хочемо зберегти пам'ять М. Шлемкевича в пам'яті нашої суспільності.

Для нас, для творчого осередку "Нашого Голосу", М. Шлемкевич, наш вчитель: ми його учні і наслідники. Ми продовжуємо його діло: "Наш Голос" почав виходити тоді, коли перервалося видання журналу "Листи до Приятелів", які М. Шлемкевич оснував і провадив до кінця свого життя. "Листи..." для нас є взором, який наслідуємо і його рівень прагнемо досягнути.

Публікуючи цей короткий життєпис, ми хочемо віддати честь його пам'яті. Але ми свідомі того, що М. Шлемкевич потребує великого пам'ятника у формі книги про його життя і творчість. (П.)

Микола Шлемкевич (1894-1966), письменник, публіцист, журналіст і громадський та політичний діяч, блискучий промовець; мені дуже, дуже близький друг. Силуета про Миколу Івановича Шлемкевича укладається мені дещо інакше, ніж інші: подаю його біографію на підставі його розповідей, згодом з досвіду наших спільних переживань та з нашого великого листування. Про своє минуле Микола любив оповідати, зокрема на наших спільних прогулянках у Брюховецьких лісах коло Львова, на моїх рідних лемківських «грунях» на Криниччині, у Відні й Мюнхені, в селі Аахрх на Кавфобйренщині, у Баварії. Мабуть, зі всіх осіб, яким присвячую силуети, він мені найближчий і світоглядowo й особисто; він також мав чималий вплив на мене і на мої діла. Тут є й деякі повторення з того, що було сказано при панахиді по Миколі, що відбулася 26 лютого 1966 року в Мюнхені і була надрукована в «Сучасності» (березень 1966).

Микола Шлемкевич народився 2 січня 1894 року в селі Пилявіч Буцацького повіту в Галичині, у священничій консервативній родині. Дитячі роки провів у селі Сновидові над Дністром. В його кімнаті у Львові висіла картина (чи не С. Гордіньського?), яка представляла краєвид Сновидова. На першому пляні золоті соняшники, далі яр Дністра, а за ним, у синій далечині, Корнів, село його батька і діда

(так що ми і земляки...). За гімназійних часів Микола перейшов з «твердого» москофільського табору до українського. Навчання у Віденському університеті перервала йому війна, а Сновидів попав під російську окупацію. На весні 1915 року російські «визволителі» заарештували Миколу Івановича і тягнули його етапами разом зі звичайними злочинцями на Сибір (до якого міста в північно-західному Сибіру — назви не пам'ятаю). Микола важко захворів, але земляки, здебільша багаті купці родом з України, йому допомогли. Микола, як добрий піяніст, непогано заробляв грою по забавах і балах (про свій талант піяніста він не любив говорити) і мав різні полегшення (наприклад, дозвіл приватно жити).

Револуція 1917 року дозволила Миколі переїхати на Україну, тут, у Києві 1918-19 років він пережив українську національну революцію, був секретарем редакції щоденника «Робітнича газета». Після захоплення Києва більшовиками переїхав на Звенигородщину й учительовав у сільських школах, що йому допомогло пережити важкі часи громадянської війни й голоду.

По закінченні польсько-радянської війни Микола повернувся до рідного Сновидова. Незабаром, користаючися з допомоги свого швагра, який був греко-католицьким парохом у США, поїхав продовжувати навчання у Віденському університеті, яке закінчив 1926 року докторатом з філософії (тема «Сутність філософії») у професора Моріца Шліка. Ця праця під заголовком «Філософія» появилася у Львові 1934 року в «Збірнику Історично-філософської секції» Наукового Товариства ім. Шевченка (том 17) і була перевидана 1981 року під заголовком «Сутність філософії» як 191 том «Записок Наукового Товариства ім. Шевченка» з великим вступом Олександра Кульчицького. Віденські студії поглибив Микола Шлемкевич у 1928-29 роках у Сорбонні, де й познайомився з низкою українських мистців. З 1926 року почав друкуватися в «Літературно-Науковому Віснику» у Львові на теми української філософії. Згодом появилася його враження з подорожі по Західній Європі.

У кінці 1920-их років Микола Іванович повернувся до Галичини і жив переважно у рідному Сновидові та часто відвідував Львів. На той час припадає його шукання, як можна так висловитися, української істини, його публіцистичні праці, його роздуми на пасіці в Сновидові.

На початку 1930-их років Микола Іванович установив ближчі зв'язки з Дмитром Палієвим і його Фронтом національної єдності; став членом проводу Фронту й ідеологом т. зв. творчого націоналізму, засади якого викладав у редактованому ним двотижневнику (з 1936 року кварталнику) «Перемога», а також в інших журналах і публікаціях Фронту. Між Палієвим і Шлемкевичем був виразний поділ ролей: перший був організатором, другий ідеологом Фронту національної єдності. Статті й брошури Миколи Шлемкевича появилася під псевдонімом Іванейко.

У Сновидові застала Миколу війна й радянська окупація. Він був мало рухливий і не скористався своєчасно з можливостей переїхати на Захід за допомогою німецької переселенної комісії у Львові (правда, зі Сновидова нелегко було дістатися до Львова). Та Дмитро Палієв мав і за часів радянської окупації деякі зв'язки з Миколою і наполягав, щоб той рятувався через репресії й втік: перейшов нелегально німецько-радянський кордон. На весні 1940 року Микола разом зі своєю дружиною і дітьми перейшов ріку Сян, та німецька погранична сторожа не дозволила йому переїхати до Кракова і навіть хотувалася завернути його на радянський бік. Про цю небезпеку вдалося Миколі повідомити Дмитра Палієва, який за посередництвом Романа Сушка та частинно й моїм, дістав допомогу німецького військового штабу в Кракові (відділ - АБвер-), і Микола Шлемкевич міг переїхати з родиною до Кракова.

Доти про Миколу Шлемкевича я чимало чув від Дмитра Палієва, який його високо цінував. Читав також деякі його статті. Тепер я його побачив у Кракові, на зборах невеликого гурту осіб, що їх запросив Дмитро Палієв. Микола Шлемкевич розповів про ситуацію

в Галичині під радянською окупацією. Його розповідь справила на мене враження не тільки своїм змістом, але й формою, спокоєм і тактом, голосом доповідача; Шлемкевич був «арбітер елегантія-рум».

Після доповіді ми познайомилися з Микою, але наше знайомство не поглибилося. Час від часу ми бачилися в Криничі, куди Микола переїхав з родиною під опікуначі крила Дмитра Палієва, інколи і в Кракові. Вже з початку нашого знайомства Микола цинув у мене моє наукове минуле, організаційний хист, мій тодішній пост і приязнь з Дмитром Палієвим; мені імпонувало в Миколі його широке знання, його світогляд й ідеологія творчого націоналізму, речником якого він був.

До ближчого мого знайомства і співпраці з Микою Івановичем дійшло восени 1941 року, коли Микола прийняв мою пропозицію стати головним редактором Львівського відділу Українського видавництва. Обидва ми з іншими членами дирекції устійнили нашу видавничу політику: ми мали нашими прибутками допомагати людям, культурним діячам, декому дати постійне зайняття, іншим видавати їхні твори або хоч кулувати в них рукописи. Ми запросили до редакції таких учених, як історика І. Крип'якевича, мовознавця В. Сімовича, С. Гординського, фізика З. Храпливого й інших. Разом з І. Німчуком Микола давав напрямні єдиному в Генеральній Губернії українському журналові літератури, науки і мистецтва — місячнику «Наші дні». Микола Іванович читав десятки (а може, сотні) рукописів, які ми після пильної німецької цензури давали до друку, а інші зберігали на слухний час, але платили гонорари.

Я притягнув Миколу Івановича і до співпраці в Українському Центральному Комітеті, він став разом з Ю. Полянським членом дорадчої політичної ради УЦК, на якій обговорювано деякі проблеми, які мали б вирішувати президія і провідник УЦК. Важливіше було те, що Микола Іванович був членом і, можна сказати, ідеологом нечисленного гурта осіб, в якому ми дискутували ли низку проблем і який брав частково моральну відповідальність за справи, які я мусів вирішувати. Ініціатором гурта, крім мене, був Дмитро Палієв, який на його існування покладав великі (на мою думку, надто великі) надії. Можна б сказати, що «ідеологія гурта» була своєрідним виявом націоналізму в німецькій дійсності. Микола Іванович допомагає мені і в оформленні деяких моїх статей, закликів, промов, бож він був майстром слова.

Співпраця зблизила нас, і ми стали приятелями. Принагідно наслідилося сказати, що я мав назагал добру руку притягати людей до співпраці; дружба з ними творилася в конкретній щоденній роботі.

У зв'язку з першою евакуацією Львова ми перенесли редакцію Українського видавництва до Криничі, де знайшли приміщення (також на курорті в Жегестові) чимало українських діячів культури, серед них і науковці з Наддніпрянщини. Ними мали опікуватися Микола Іванович і Степан Волинець. У липні, з уваги на наближення фронту, українських втікачів переселено з Криниччини на підставі німецького договору з урядом тієї країни до Словаччини. До Криничі приїхав по них словацький евакуаційний потяг. На прощання з ними я приїхав до Криничі. Евакуаційний потяг уже стояв наготові. У ньому я знайшов і родину Шлемкевичів. Я запротестував: Українське видавництво мало переїхати до Відня, а ще важливіше: треба було зберегти наш центр. На мрії Миколи, що на Словаччині буде можна створити український осередок, я зареагував досить рішуче: переніс його клунки до авта, і ми разом поїхали до Кракова. За кілька днів родина Шлемкевичів переїхала до тимчасового осідку Українського Центрального Комітету в містечку Любени на Шлезьку, а пізніше, восени, до Відня, де тоді був осідок Українського видавництва, редакції «Краківських вістей» і представництва Українського Центрального Комітету та багатьох втікачів. Тут, у місті своїх «юних років», Микола залишився до весни 1945 року, до евакуації Відня. Тоді я кілька разів відвідував Відень і мав час на зустрічі з ним.

Пам'ятаю такий епізод. У приміщенні Українського видавництва було холодно, опалення не діяло, але наш видавничий ансамбль знайшов собі спосіб ogrівання: поїдати картковий хліб із швайцарськими сирками (з дарунків Міжнародного Червоного Хреста) і попивати самогон, куплений на чорному ринку у австрійських бауєрів; наслідки — тепла й приємна атмосфера.

У квітні 1945 року ми знову побачилися на Кавфбойренціні в Баварії, у селгах, призначених на поселення визначних українських втікачів. Ми жили поруч і часто бачилися. За того, дещо важкого для

мене часу (українці не радо бачили «німецького коляборанта») наші розмови і прогулянки були мені якоюсь розрадою. Час від часу Микола їздив до Мюнхену, тоді найбільшого українського скупчення.

На весні 1947 року Шлемкевич переїхав до табору «Орлик» у Берхтесгадені, але мав і другу квартиру в Мюнхені. Тут він якоюсь мірою продовжував працю Українського видавництва: видавав циклістилеві збірки з характеристичним заголовком «Слова на дорогу» та журнал «Проблеми». Він був одним з кристалізаторів українського державного центру на еміграції як зроби об'єднати українців усіх українських земель з двох еміграцій. З цією метою він брав участь в утворенні нової політичної партії Українського національно-державного союзу (УНДС) і Української національної ради.

Я особисто ставився прихильно до цих акцій, але не брав у них активної участі, бо мене вабила організація українських наукових сил: відновлення Наукового Товариства ім. Шевченка і початок догтовривального діла — «Енциклопедії Українознавства». Ці мої починання схвалював Микола Іванович, і ми часто про них розмовляли. Однак, не було тоді установи, в якій ми конкретно співпрацювали б.

Невдовзі Шлемкевич виїхав до США. Пам'ятаю прощання з його родиною на залізничній станції під Мюнхеном. Стояв довгий потяг, який мав перевезти українських переселенців до збірного пункту, з якого мали вони їхати далі. Микола був бадьорий, повний надій на працю у великих скупченнях українців за океаном. Поруч з ним у вагоні сиділи Йосип Гірняк і його дружина О. Добровольська, ім, видно, важко було прощатися з Європою.

У США Шлемкевич оселився в місті Елісабеті близько Нью-Йорку. Мабуть, американський період був для нього часом найінтенсивнішої праці. Працю полегшувала йому дружина, яка взяла на себе головний тягар матеріального забезпечення. Там він розгорнув всебічну діяльність: політично-громадську, редакційну й видавничу, а передусім власне творчу. Був співзасновником Союзу українських національних демократів (СУНД), завданням якого було підтримати державний центр Української Народної Республіки в екзилі; був ідеологом СУНД і дорадником президента УНР в екзилі С. Витвицького. На актуальні теми українського політичного і громадського життя Шлемкевич писав сотні приватних листів. З 1953 року він почав їх писати у формі журналу «Листи до приятелів», але це не перешкождало йому далі вести писані розмови з приятелями. «Листи» були незалежним власним органом Миколи Шлемкевича, в якому він критично обговорював панівні українські ідеологічні і політично-громадські течії. Поява «Листів» була й доказом організаційного хисту Шлемкевича: він мусів подбати про фінансування своєї дитини, сам був адміністратором. «Листи» були «покликом до людей, що хочуть і вміють незалежно думати — створити суспільність духа понад моря, і гори, і ріки, що ділять нас сьогодні».

«Листи» появлялися в заснованому Шлемкевичем видавництві «Ключі». У цьому самому видавництві появилися й більшій праці Шлемкевича: «Галичанство» (1958), «Вершки життя і творчости» (1958) та три томи спогадів Костя Паньківського. Ще перед тим появилася студія Шлемкевича «Загублена українська людина» (1954). На початку 1960-их років він заснував разом з Т. Лапичаком Український науково-публіцистичний інститут, метою якого було інформувати український загаль і міжнародну громадську думку про актуальні українські справи. У виданні його появилася праця Шлемкевича «За правду про Україну».

Микола Шлемкевич був, як виглядає з перспективи часу, насамперед учителем — учителем у тому доброму значенні цього слова, в якому ми прикладаємо його до Григорія Сковороди. Уже за часів війни Микола Шлемкевич шукав, знаходив і пропагував ідею українського правопорядку і синтези, шукав шляхів, як ввести загублену українську людину з хаосу й розкладу, в якій її штовхає еміграція, — на чисті води. І всюди, де він був, горнулися до нього його учні, а він для кожного мав тепле слово й пораду...

Після виїзду Шлемкевича до США засобом нашого зв'язку були листи, в яких, крім загальних проблем, ми інформували один одного про справи нашої праці. Це понад сотню листів. Було б добре їх зберегти, а навіть видати друком, може, з іншим листуванням Шлемкевича. Особисто ми бачилися під час моїх подорожей до США восени 1957 і в 1963 році, коли я пробув там понад віроку в справах «Енциклопедії Українознавства».

Виразно стоїть мені перед очима наша перша зустріч в Нью-

Йорку. Микола вітав мене в аеропорту. Це був перший раз, коли в аеропорту готелі де на кілька днів була моя резиденція. Звичайно, за кілька днів мені треба було перейти на дуже скромну квартиру до доброго знайомого на Давнтаві. З Шлемкевичем і його родиною ми зустрічалися в його хаті в Єлісабет і в його каварні в Нью-Йорку.

Не було в нас обох за його американського періоду спільного верстату праці, яким колись було Українське видавництво, але не бракувало і конкретної співпраці. Я друкувався в «Листах до приятелів»; з його боку важлива була допомога у редагуванні «Енциклопедії Українознавства»; порадами, рецензіями на деякі «Листах»; врешті він допомагав збирати кошти на «Енциклопедію Українознавства». У «Листах до приятелів» ми обидва обговорювали церковні проблеми. Я критично висловився про ролі Української Католицької Церкви в США і більшості її духовенства. Це викликало протести, організовані Філадельфійською консисторією, на що я відповів статтею в «Листах». Микола боронив мене у статті «Оборона святині». Так дійшло до нашого зудару з функціонерами Української Католицької Церкви.

У новорічному листі 1966 року Микола писав, що минулий рік був найтяжчий для нього: на початку 1965 року померла його дружина, а сам він хворів, проте мав надію, що 1966 рік буде кращий для нього. Та не судилося. Уже в тому листі він скаржився на хворобу, а в постскрипті навіть додав: «Дорогий Володимире Михайловичу, чи я ще буду людиною?» 14 лютого він відійшов у вічність...

Приятелі Миколи Шлемкевича вирішили продовжувати його діло — «Листи до приятелів». Появилось їх кілька чисел, але незабаром вони завергли; не через брак фінансових засобів, через брак редактора. «Листи до приятелів» були ділом Миколи Шлемкевича; наступника йому не знайшлося...

Один з наших спільних приятелів після відходу Миколи писав, що Микола об'єднував у собі гармонійно багато талантів: був мислителем і науковцем, був поетом, хоч не писав вірше, був громадсько-політичними справами і разом з цим був одним з найвизначніших українців на еміграції.

З нашої преси

ІВАН БЕДРИВ

Дві централі українців в ЗСА?

Американські українці мають тепер аж дві центральні. Але у заголовку цих міркувань поставлено знак запитання, бо формально існування не завжди покривається з реальною дійсністю. Замало мати статут і назву, треба мати за собою працю і її висліді. Покищо настав такий час, що Український Конгресовий Комітет, заснований на території Америки у 1940 - му році перестав бути репрезентативним американсько - української спільноти, бо насправді став репрезентантом тільки одного - за модним висловом "середовища" - Українського Визвольного Фронту, а заснована 3-го жовтня 1983 року у Вашингтоні Українська Американська Координаційна Рада, хоч уже отримала чартер, який дозволяє їй діяти на цілому терені цієї країни, знаходиться щойно у стані дії організаційного оформлення.

Як відомо криза в українській громаді в ЗСА розпочалася на 13-му Конгресі українців Америки 12-го жовтня 1980 року у третьому дні його наради, коли-то на знак протесту проти способу підготовки і ведення Конгресу репрезентати 27-х членських організацій УККА вийшли із залу пленарних нарад. Тоді вони ще не виступили з УККА, а тільки заснували Комітет для правопорядку в УККА. Бо безпорядок почався ще на рік перед отим безславним Конгресом, докладно 15-го грудня 1979 року, коли згідно з так званою ротаційною системою урядуючим віце-президентом УККА був головний президент Української Народної Помочі, однієї з чотирьох існуючих в Америці братських організацій, Володимир Мазур, який разом з генеральним секретарем УККА Ігнатом Білинським почали того ж самого дня ламати статут УККА. На тому ганеному засіданні Крайової Ради прийнято резолюцію з "засудженням політичної конкції генерала Петра Григоренка" з відкиданням всіх пропозицій, які вказували на неправосильність Крайової Ради УККА приймати резолюцію в

справі однієї статті будь-якого громадянина, а тим паче голови Української Гельсінської Групи під його неприязність, - і від тоді почалася справжня криза. Її суть у методі нахикування волі одного авторитарного "середовища" всій громаді всім добровільним членам УККА, які мають свої власні суверенні статuti. Проте Конгрес заскочив приязних, які не сподівалися, що організаційна Комісія, яка діяла під головуванням генерального секретаря Ігната Білинського, замість обмежитись з технічної підготовки Конгресу, штучно мобілізувала й фаоризувала чисельну більшість своїх однопартійців та згори прийняла такий склад Номінаційної Комісії, який заповнив більшість бандерівцям. Виключено Золотий Хрест, зате встановлено туди жіночу організацію ООЧСУ і прийнято до Номінаційної Комісії п. Аскольда Лозинського, як представника молодечих організацій, хоч він втратив уже той мандат.

Предсідник Конгресу поклявся на такий новоспечарований правильник, що тайне голосування тільки "у важливих справах", а про важливість чи не важливість рішає Президія, а коли нема згоди у Президії, то предсідник відкликається до пленуму. А пленум був такий, що вся його більшість дивилася на диригента, не здаючи собі справи, на що треба та нашо не треба підносити руку. Тому і, здаючи собі справу з такої "політичної зрілості" свого змобілізованого членства, організатори й керівники Конгресу воліли забезпечитись проти несподіванки, яку могли втяти власні однопартійці у тайному голосуванні, коли мусли голосувати без батуту диригента. Це була комедія, чи пак трагікомедія із трагічним наслідком загирення 40-жаркіч централі централі, яку завидували нам наші сусіди.

Але домоворитися після Конгресу з одним одноособовим урядуючим віце-президентом в особі п. Ігната Білинського було неможливо. Він і його однодумці з Екзекутиви відкидали всі пропозиції Комітету за правопорядок, с у ть яких була в тому, щоби в майбутньому не могла повторитися історія з 13-го Конгресу і щоби згідно із статутом УККА не міг майоризувати ніяку меншість в голосуван-

ні над справами, що перечили найпершому завданню цього ж таки УККА: репрезентувати українську громаду перед американськими властями і не втручатися до внутрішньо-українських політичних справ. Президія УККА відкинула посередництво сенатора Юзика, бо, мовляв, Канаді нема чого втручатися до справ американської громади. Також відкинула залик до згоди всієї церковної ієрархії, бо, мовляв, громадсько-політичне життя, це "доменна світських людей", абсурдне твердження, яке заперече всю історію України. Офіційний орган ООЧСУ, як є стрижем УВФронт, як партія в Америці, підтримав і признав слушність фантастичній теорії одної пані, яка порівнює українську громаду з "янголами і дияволами", між якими не може бути ніякої згоди. Чули ми, що проти тієї пані, яка дотепер зберігає титул віце-прем'єра екзильного уряду УНР на чужині виступили з критикою на засіданнях верхівки УДЦентру. І тоді прийнято рішення, що вона не репрезентує в УККА ДЦентр, а тільки, Товариства Прихильників УНР. Офіційний орган ООЧСУ "Вісник" утотожнив оті дві фірми і ствердив, що членом УККА є ДЦентр. Чув я, що президент в екзилі і прем'єр екзильного уряду недвозначно запевняли деяких поважних громадян, що вони відключать ту пані з верхів карлуватого УККА, але цього не зробили. "Навпаки деякі Товариства, які підлягають цій пані, на місцях відкрито пішли на співпрацю з бандерівцями" (примітка складача). І в тім нічого дивного, коли взяти до уваги ще й те, коли президент УНР міг зламати прилюдно складену на 7-ій сесії присягу, що буде дбати за збереження й виконання Тимчасового закону з 10-го червня 1948 року і своїми декретами викинув свою присягу на смітник та докорінно змінив цей Тимчасовий закон (нового тексту з агал української громади так і дотепер не знає) - то чому йому не можна було злегковажити і неписменній заюлот, що скчинився довкола балакучої пані, віце-прем'єрши, для якої "політикеал сайенс" є "терра ігнота".

Поруч з організаціями Визвольного Фронт належить ще до УККА Спілка Визволення України, членство якої вміщається у пальцях одної-а може двох рук. Ото ж ясно, що така карлувата установа, яка сама себе здеградувала з централі централь в ім'я тоталітаризму, послуку вождєві і невизнання принципу плюралітету громади, не є репрезентатом всієї української громади. Статистики спечрачюються, скільки власне є українців в Америці. Але байдуже, чи є їх 1,140,000 за членством у всіх церквах, чи тільки 249, 351 за офіційним цензусом. Фактом є, що ООЧСУ не нараховує більше, як кругло 6,000 членів, то яка ж тут пропорція у відношенні до всієї спільном українців в Америці! і відкіля взялася амбіція керувати по диктаторськи всією громадою?! Є тут ще один цікавий чинник, чи пак загадка, яку трудно розгадати. Після перемоги на 13-му Конгресі Визвольний Фронт наставився на "опанування" Українського Народнього Союзу. На 30 Конвенції УНСоюзу ВФронт потерпів страшну поразку: змістив попередніх 11-ти членів Головного Уряду до нового Уряду обрано 4-ох членів В.Фронт. Другий приклад: Митрополит Української Православної Церкви в ЗСА Мстислав, проголосив залик до жалобного відзначення 50-ї річичи Великого Голоду в Україні, в якому загинуло коло 7 мільйонів українців щоби поклонитися їхнім тіням, як жертвам геноциду переведеного ворожими руками. Визвольний Фронт збойкотував той залик, ведучи спеціальну проти особи Митрополита Мстислава неперебірливу персональну кампанію. На той сам день, коли у Вашингто -

ні мала відбутися велика маніфестація, ООЧСУ заповіла свою конвенцію у Нью Йорку. Але всеодно до Вашингто - ну з'їхалось кругло 20,000 осіб, і це була найчисленіша українська маніфестація у столиці ЗСА від часу відслонення пам'ятника Шевченкові. Проте ці показні лекції, що громада не слухає заликів Визвольного Фронт, які становлять езекутиву УККА, їх не переконали. Вони й далі вели і ведуть фатальну тактику, яка невідкильно доведе до повної ізоляції Визвольного Фронт від всієї решти української громади в діаспорі.

Коли близько три роки минуло на безплідних, розмовах і посередницьких заходах між Комітетом за правопорядок і УККА, то врешті названий Комітет перейменував себе на Українську Американську Координаційну Раду і зачар-терував цю нову організацію, як центральну репрезентацію українців Америки, зголосивши це також до Секретаріату СКВУ. Українська Американська Координаційна Рада має той авторитет за собою, що в її проводі стоять два найповажніші і членським числом найбільші установи - Український Народний і Український Братський Союз. На основуючих зборах тієї нової централі були представники коло 30-ти організацій. Але не всі приступили до нової централі. Наприклад, Союз Українок, якого самод рішив не належати ні до УККА ні до УАКРади. Так само не рішена ще централі професійних і академічних Товариств - лікарі, інженери, професори, ветеринари, бібліотекарі та інші.

Причина такої "невтральности" полягає в тому, що у названих організаціях є також члени чи прихильники Визвольного Фронт і ті організації "не хочуть мати клопоту", не хочуть спричинювати можливих розколів чи позбутися членства тих, які офіційно чи не офіційно, як це буває схляються своїми симпатіями до Визвольного Фронт. Але ми вже переживали "невтральности" в часі української визвольної війни чи революції. Те явище було одною з причин нашої національно-державної катастрофи. "Невтральність" у громадських суперечках є у принципів аморальне діяння з погляду опортуністичних аргументів ніби для добра окремої організації - нелогічне тому, що тут не йдеться про принцип партійности, а про принцип демократії, тут йдеться про вибір між демократичним і авторитарним табором. Кожному вільно мати свої власні партійно-політичні погляди, симпатії і антипатії. Але коли хтось приймає як свій світогляд "декалог" українського націоналіста з 20-их років - то він відірваний не тільки від решти української громади, але й від реальної дійности, бо переносити у 80-их роках нашого століття теорію і практику з перед 60-ти років з-під польської займаншини - це нерозумно, анахронічно, шкідливо і згори засуджено на провал. Можна дискутувати на дискусійних вечорах у чотири-п'ять стінах кімнати про суть і вартість "інтегрального націоналізму" Дмитра Донцова, але не можна його тепер привертати в громадське життя в демократичній Америці.

Бо як відомо цей інтегральний націоналізм був зумовлений внутрішніми відносинами в Західній Україні під Польщею та стояв під впливом модного тоді авторитаризму і вождівства, і приміювати його тепер до сучасного українського громадського життя, це щось більше як безглуздя.

Довгої мови короткий зміст такий, що українська громада тепер в Америці обезголовлена. Чуємо, що врешті-решт непотрібно побиватися за досконалу сліпість, за тільки одну центральну репрезентаційну організацію. Ось наприклад жиди, одна з найчисленніших і найвпливовіших ет-

нічних груп в Америці, мають кілька таких ніби центральних організацій і не нашкодить їхньому розвитку і їхнім впливам. Порівняння невдачне. Українці знаходяться в такій ситуації на рідних землях і в діяспорі, що їхня єдність чи роз'єднання це справа життя і смерті. Це справа бути - чи не бути. І саме тепер потрібна нам одна репрезентативна централь. Такою центральною повинна стати новозаснована Українська Американська Координаційна Рада. Послаблення її від самого початку становищем "незв'язності" - негарно, недобре і шкідливо. "Сидіти на плоті" може декому вигідно на прогулянці, але в громадсько - політичному житті це вільно сидіти на плоті. Бо пліт не є тривким і добрим місцем, щоб можна було довго на ньому всидіти. А покищо вороги українства затира-

ють вдоволено руки: українці втратили Державний Центр, як визнаний символ української державності, американські українці УККА, як центральною централь, - в українському житті відродилася течія, яка ворожа тому праведному закону Вашингтона, про який мріяв Шевченко для України. Що ж нам залишилося? Послухати Лесю Українку і проти надії сподіватися.

**/Трибуна - Орган Ради Прихильників
Української Народної Республіки, Ч.ІВ
Грудень 1983./**

Стебельський, Іван
Парк-Пам'ятник Бабиного Яру в Денвері. Дітройт, Накладом Ради Прихильників Української Народної Республіки, 1983. 22 стор.

"Цей репортаж Івана Стебельського, ініціатора та голови Українського Комітету, передає не тільки хід подій, але й всі ті наполегливі намагання Комітету в справі установаження Парку-Пам'ятника Бабиного Яру в Денвері"/3 передмови/.

Парк-Пам'ятник відкрито при співучасті ген.Петра Григоренка, як головного промовця, дня 2-го жовтня 1983 р. в Денвері, Стейт Колборадо, ЗСА.

Ця книжечка варта того, щоб її купити і поширити. Купити її можна за адреси: Council of Friends of UNRepublic 2026 Oakman Blvd Detroit, Mich. 48238 USA Tel. (313) 866-0982

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
*й читайте український
універсальний журнал-місячник*
Нові дні

*Річна передплата: Канада і США —
15 доларів*

*Австралія — 14 австрал. доларів.
Всі інші країни — рівновартість
15 американських доларів.*

*Чеки і грошові перекази виписувати
на "Nowi Dni".*

Адреса редакції й адміністрації:
NOWI DNI
Box 126, Postal Station "N"
Toronto, Ont. Canada
M8V 3S4

НА ДОПОМОГУ ген. П. ГРИГОРЕНКОВІ

З причини недуги, довгого перебування в шпиталі і потреби постійного догляду, ген. Петро Григоренко опинився в значних фінансових труднощах. Щоб прийти йому з допомогою, створився громадський комітет у складі Михайло Воскобийник, Іван Даниленко, Ілля Демиденко, Ігор Ольшанівський, Степан Процик і Роман Трач. Комітет відкрив у ЗУ ДАКУ окреме конто для цієї мети і звертається до українського громадянства з закликом посилати пожертви на адресу

**United Ukrainian American
Relief Committee,
Account No. 5968
1321 W. Lindley Ave.,
Philadelphia, Pa 19141**

Тому, що ЗУДАК має статус гуманітарної організації, ці пожертви можна відтягати від федерального податку. Просимо писати чеки в скороченні -

U. U. A. R. C., Account No. 5968

ХТО МАЄ ЗАЙМАТИСЯ СПРАВАМИ ПАТРІАРХАТУ?

Останніми місяцями ряд читачів "Нашого Голосу" висловили своє незадоволення відносно дискусії на сторінках місячника, яка велася довкруги справ Патріархату УКЦеркви. Деякі читачі критикували редакцію "Нашого Голосу" за те, що вона допускає забагато матеріалів про справи Патріархату, які не належать до завдань Асоціації Українців Америки і її офіційоу, бо це є властиво функція нашої ка-

толицької преси, нашої ієрархії і церковних чинників. Така аргументація була б на місці, коли б названі церковні чинники української католицької Церкви вив'язувалися дещо краще із своїх завдань. Ми, які постійно читаємо нашу католицьку пресу і слідкуємо за реакцією католицької ієрархії, є здивувані, що вони не реагують на дуже важливі події, які заторкують інтереси української католицької Церкви.

Маємо тут м.ін. на думці підготову до відзначення 1000-ліття християнства в Україні, а особливо підготову наукових праць з нагоди цієї історичної події. Це мало б бути відповідь на 12-томову працю, яку видає Московська Православна Церква того 1000-ліття. Пишемо ці слова не як докір, але як пригадку нашим церковним провідникам.

Дальше ми хочемо тут навести випадки неправильного наświetлення історії нашої церкви в американських церковних і світських публікаціях, а їх є немало. Зараз зупинимося на двох найновіших, які на нашу думку вимагають від наших церковних чинників негайної відповіді.

Ось перший з них: У журналі "Діаконія" за перший квартал 1983 року поміщено статтю о.Йосифа А.Лоя, О.С.А. докторського кандидата п.н. "Статус Церкви Києва 989-1039 р.". Ця стаття є написана на основі матеріалів Московської Патріархії. Автор твердить, що Київ це початок московського християнства і московської церкви. Одним словом, для американського дослідника нашої церкви св.Володимир, С.Ольга, Ярослав Мудрий і інші це великі князі Москви.

Журнал "Діаконія" виходить старанням Центру папи Івана XIII при католицькій університеті "Фордгам" в Нью Йорку. Журнал відзначається високим науковим рівнем, а його завданням є зближення Східних Церков з Церквою Римсько-Католицькою. Як такий, журнал подає матеріали про східні Церкви.

І другий приклад: В популярнім великого тиражу місячнику "Нешенал Дгеографік Магазін"/за грудень 1983/ є стаття: "Візантійська імперія - Рим Сходу",

ПОХИБКА:

Стор. 36, в 2-ій колумні, 2-ий рядок згори має бути "з пере-крученням". Стор.36, в 2-ій кол. 25-26 рядок, має бути: "політики Москви".

яку написав Мерк Севері. І знов маємо тут до діла з перекремням чи незнанням історичних фактів. Таких випадків могли б ми навести далеко більше. На них з нашої сторони не було ніякої відповіді.

І тому, коли ми в заголовку цього короткого допису поставили собі питання: "Хто має займатися справами Патріархату?", наша відповідь у світлі вище наведених фактів є слідуюча - Ми Всі! Так, ми всі світські і церковні чинники, однодушно й одноголосно, бо це є важливі справи, щоб ми ними не турбувалися. Ми мусимо бути свідомі того, що наша Католицька і Православна Церква будуть діяти і існувати в діаспорі ще й тоді, коли всі наші організації і цілі: політичний багаж, який ми привезли до країн нашого поселення стане тільки частиною нашої історії і музейними експонатами.

Беручи під увагу ще інші аспекти, а саме, що наша церква є політичним чинником в розграх імперіальної політики супроти Риму й західнього світу це заставляє нас всіх без різниці наших поглядів і професійного чи соціального становища включитися в авангард боротьби за зміцнення нашої церкви. І тому ми є за поширення дискусій, діалогів і аналізів всіх проявів нашої Церкви, а не їх звуження.

Осип Труш

3 листів

З невимовним жалем приходить мене порушити справу, яка для майбутньої історії України цілковито пропала.

Дуже похвально, що в українській пресі всюди і завжди подається звіти з діяльності українських громад, організацій, вшановується людей гідних пошести, не забувається про події, які не сміють для майбутньої української історії пропасти і т.п. До них зачисляється також Перша Дивізія УНАрмії "Галичина", я-вже повище як сорок років тому показала себе гідною почесної згадки всюди, де тільки живуть українці.

Чому досі ні разу нігде не згадано про тримісячний Курс Медсестер Дивізії "Галичина" в Криничі, якому бракувало менше як два тижні до іспитів та переходу на працю по своїому призначенню? Приготовлялося до тих іспитів сорок вість курсанток, між ними навіть сту-

лентою медичного факультету у Львові, яким прийшлося потім - з незалежних від них причин - рівняти летовище і копати бараболі на фармах в Німеччині. Та все-таки були такі, що вдалося їм на зиму дістатися на майже дворічну працю медсестрами у шпиталі заки перейшли до табору "переміщених осіб"/ДіПі/.

На курсі Медсестер Дивізії "Галичина" в Криниць викладали професори і доктори /7 осіб або й більше/. Шкода було б, коли б та подія з Другої Світової Війни не була задокументована і забута.

Курсантка

Мілвокі 15 грудня 1983

/Заввага Редакції: Треба доложити старань, щоби та подія була належно зареєстрована. Медична служба в Дивізії "Галичина" повинна мати свою записану історію. Це додасть ще одну сторінку до українського збройного чину в Другій Світовій Війні. Можливо, що першим кроком для збереження в пам'яті медичної служби було б помістити спомини в журналі "Вісті Комбатанта"/Торонто/. Автока поміженого листа повинна дати для того ініціативу: нав'язати контакт з учасницями курсу і зібрати від них спомини. З того вийшла б цікава книжка. Колиш вийшла книжка про українські допоміжні відділи у протилежній артілерії /проф.Зелений?/. Ми від Редакції сконтактуємося з "Вістями Комбатанта" і про вислід повідомимо "Курсантку"/.

До Редакції "Нашого Голосу":

Блаженної пам'яті д-р Лапичак з Чикаго, який був головним редактором часопису "Українське життя", провадив на сторінках тої газети довгі літа полеміку з Андрієм Білинським з Мінхену.

Та полеміка тривала кілька літ, була нудна і не цікава. А.Білинський писав статті на цілу газетну сторінку, а бл.п. д-р Лапичак на цілу сторінку йому відповідав. Одним словом було переливання з порожного в пуста, бо з тої полеміки не було жадної користі, а довгі і нецікаві статті Білинського інше читачам "Українського життя" на нерви.

Тепер та сама процедура відбувається на сторінках "Нашого Голосу". Доки не було створеної нової централі: "Української Американської Координаційної Ради" то це можна було оправдувати, що "Наш Голос" так багато часу і паперу присвячував на бандерівські справи, а спеціально Ігнатові Білинському, який через 30 літ колотив воду і вносив в українську громаду роздор, ненависть і

непорозуміння аж доперва тепер, коли зістала створена наші Централі, Ігнат Білинський прозрів і послідним віком став чоловіком і заявив, що це не є запізню, щоби налагодити справу з опозицією.

П.Микола Нагірняк у своїй статті в "Н. Голосі" на сторінці 203-тій за 1983-тій рік написав, що С.Букшвана і Ігнат Білинський сказали, що опозиція має лише 7-8 організацій з яких тільки дві є чинні. П.Нагірняк про ті заяви С.Букшваної і Ігната Білинського висловив дуже гарно і в дуже культурний спосіб бо назвав їх невірними, бо я назвав би їх огидною брехнею і як І.Білинський це сьогодні говорить таку неправду то чи є сенс з таким чоловіком засідати до стола, з ним говорити і про нього писати? Думам, що ні. Бо редакція тратить час, собі псує папір, а своїм читакам нерви. Я був би за тим, щоби таких як С.Букшвану, І.Білинського, якогось там Мазурського і їм подібних залишити в спокої. Хотіли блискучого відокремлення, мають, а тепер за них забудьмо.

З поважанням

Роман Дзвбінський

П.С.При нагоді посилаю Вам чек на 20 доларів на Пресовий Фонд.

Голивуд, Флоріда

В прилозі чек на 20 ам.доларів в рахунок після- і передплати місячника. Як довголітний читач Вашого цінного місячника, хочу висловити подяку і признання для членів Редакційної Колегії за вмільта витривалі заходи подати ширшим кругам читачів "другу сторону медалі" у нашому громадському житті, що не легке, а так потрібне у житті здорового організму збірноти.

З Різдром і Новим Роком пересилаю привіт і побажання витривалости, та дальших успіхів у Вашій так корисній праці.

Щирий привіт

Ваш І.Вацшин

Беверлі, Австралія

Я з приємністю читаю Ваш журнал та бажаю Вам і надаліше успіхів.

Бажаю продовжити мов річну передплату на слідувчий рік, тому пересилаю Вам чек на десять доларів /сім передплата і три на пресовий фонд/.

З надходячими святами Різдрва Христового та Нового Року бажаю і надаліше добрих успіхів та щасливиx і веселих свят.

Здоровля

Люба Артимішин

"UKRAINIAN NEWS"

19411 W. Warren
Detroit, MI 48228-3389
USA
tel. (313) 336-8291

... Велика радість і рожеві надії запанували в нашій громаді: СКВУ відбувся і не розвалився та запанувала згода і єдність. Це ми завдячуємо "патріотичній поставі п. Ігната Білинського" як сповіщає наша преса /Америка, Свобода/, за що він дістав похвалу від УККА. Але треба подякувати редакторові М. Дольницькому за його точний звіт перебігу нарад. З нього можна дізнатися, що наради не були на такому поземі /рівні, Завв. Ред./, як повинні бути. Були гарні і річеві промови, але й були також істеричні виступи осіб, які не розуміли завдань СКВУ і забирали дорогий /дослівно! / час на дурниці. На обговорення і устійнення напрямних діяння нашої еміграційної суспільності не було вже часу. Мабуть нічого не зміниться, якщо не партійна громада не возьметься до праці, щоб прямувати належною дорогою. В цьому напрямі "Най Голос" сповняє корисну роботу і заслуговує на признання.

З належною пошаною
М. Субтельний

Разом з листом пересилаю передплату і пресовий фонд.

Я ще не знаю, яка буде Ваша оцінка ІУ-го СКВУ, але з того, що я до сього часу прочитав, то виходить, що бандерівці розбили УККА, а тепер хваляться, що вони вратували СКВУ.

... Чому українці є такі боягузи і не засудили їх на ІУ СКВУ за ті всі непорозуміння, які вони /бандерівці/ роблять у цілому вільному світі.

Де тут є справедливість?

З нагоди Свят Різдва Христового і Нового Року бажаю Вам, Редакції і Адміністрації "Нашого Голосу" Веселих Свят і всего добра.

Василь Марущак

Батіг

ЧУДО

Хто каже, що минулися часи чудес? Неправда! - Чуда діються і тепер. На самий Новий Рік трапилося чудо зо мною самим.

Як воно до цього дійшло? Розкажу всім.

від початку до кінця. Почалося воно з такої "нечудесної", якби хтось думав, причини, саме, від доповіді Валентина Мороза. Вислухав я тої доповіді за одним віддихом, так швидко і цікаво, як і В. Мороз її виголосив, - саме про останній Конгрес СКВУ і про те, чи прийде до замирення між УКК та УКК-УТМФ в ЗСА... В цьому місці вибачався за скорочення, але всі журналісти тепер таке творять, то чому і мені не покористуватися такою вигодою.

Після доповіді відбулася така ж швидко й цікава дискусія. В. М. відповідав усім дискутантам бистро і блискуче, в багатьох місцях з великою дозою гумору по своєму стилю. В одному місці він прирівняв обі посварені сторони тобто "Б." і "М." до "двох цапів на вузькій кладці"... Може комусь в цьому місці зробилося несмачно, але я особисто разом з багатьма іншими слухачами, розсміявся вголос, бо я такий, що ні "Бе" ні "Ме", і мені не штука було возрадуватися. Я належу до третьої сили, яку презентували на конгресі СКВУ, наприклад І48 Бандуристів. Силу ту називаю "Нечистов", тобто таку, яку описав Гоголь в "Сорочинському ярмарку", а Леся Українка в "Лісовій пісні". Це лісові мавки, чугайстри, мольфари, козаки-характерники, відьми з хвостами, тощо, а в яку вірили колись наші діди і прадіди. Кажуть, що сила та перемогла і на останньому конгресі СКВУ.

Минуло після згаданої доповіді кілька тижнів, а я вспів за той час посваритися зо своїм сусідом, моїм давним ворогом, з яким ворогує вже понад 30 років, зовсім не зважаючи на те, що настав час перемиря, перемиря. Ні мій ворог ні я не признали перемиря.

Аж настав день Нового 1984-го Року Божого! Випав він на неділю. По церкві парафіяни своїм звичаєм пристають гуртами перед церквою, щоб дещо поготорити... Приступив я до одного більшого гурта, де стояли мої приятелі й бажали собі щасливого Нового Року. Почав і я по черзі усім складати побажання і не стувая як дійшов до мого давного ворога, якого я спершу не закримітив, бо коли б я його був ваздалегідь побачив, то не приступав би до того гурта... Не було мені вороття. Простягнув я руку і йому й кажу: "І вам бажаю щасливого Нового Року Божого!" І що ж... Мій ворог не завагався ні на мить, стиснув мою правницю, а на його обличчі засіяла ангельська усмішка. - Ніщо інше, а тільки "Нечиста сила" вчинила таке чудо!!! Обамі в ту зачаровану мить перестали бути цапами.

ЧИ ВИ ВЖЕ ПРИЄДНАЛИ НАМ

ПЕРЕДПЛАТНИКА?

ЯКЩО НІ — ЗРОБІТЬ ЦЕ ЗРАЗУ!

Від Редакції

В нинішнім числі поміщуємо кілька голосів читачів і кілька менших листів. Листи від читачів оживляють журнал, бо стає форумом безпосереднього обміну думками між редакційною колегією, авторами статей і читачами. Листи улекають публичну дискусію. Редакція завжди респектує опінію читачів. Критичні зауваги та поради читачів допомагають полішити журнал.

Наші читачі не раз мали нагоду переконатися, що ми публікуємо не тільки листи з похвалами, але й з критикою нашого місячника.

В наступнім числі видрукуємо довгу статтю одного нашого читача з стейту Огайо, який висловлює критичні міркування так щодо редакційного ведення як також подає коментарі до окремих статей.

В справах редакційних можна звертатися також на адресу:

Dr. Roman Baranowskyj
P.O. Box 188 Addis Road
Kerhonkson, N.Y. 12446 U.S.A.
Tel (914) 626-7924

(Телефоном починаючи від 1-го березня ц.р.)

ПРЕСОВИЙ ФОНД

На пресовий фонд "Нашого Голосу" пожертвували від 16-го грудня 1983 до 16-го січня 1984:

Д-р Ю. Барановський   дол. 25.00
о. Іван Кіт   "   25.00
д-р І. Мигачук   "   25.00
Марія Вислоцька   "   20.00

Роман Дзюбинський   "   20.00
д-р Іван Кохан   "   18.00
Д. Негрич   "   14.00
Роман Грабець   "   13.00
Яків Дайвид   "   13.00
д-р Т. Сендзік   "   13.00
Степан Легенький   "   11.00
М. Лебедович   "   10.00
В. Левицький   "   10.00
В. Пономаренко   "   10.00
А. Слюсарчук   "   10.00
д-р Д. Шевченко   "   9.00
О. Вахута   "   8.00
В. Гелембин   "   8.00
Л. Долинський   "   8.00
Павло Дуда   "   8.00
В. Коропей   "   8.00
В. Кострицький   "   8.00
І. Кравчук   "   8.00
І. Лушпинський   "   8.00
В. Петришин   "   8.00
В. Ростун   "   8.00
Марія Стефанишин   "   8.00
По 6.00 дол.: Р. Борковський, І. Качмарик, А. Коновал, О. Лисинецький, Марта Паланчер, А. Скробко.
По 5.00 дол.: Я. Білинський, Марія Гіщинська, М. Гордійчук, Татяна Кривулич, М. Лозинський, Ю. Навроцький, С. Придаткевич, А. Процик.
По 4.00 дол.: М. Барановський, Т. Гарас, Ф. Холодило, Ю. Ясинський.
По 3.00 дол.: Б. Артимишин, В. Артимишин, Роман Бак, О. Балабан, С. Берегулька, С. Біловус, Марія Білозор, Б. Боярський, А. Бук, Н. Бульба, В. Бурдю, А. Бусько, Л. Григорчук, В. Гришко, Марія Герус, С. Глът, С. Гробельський, д-р Т. Дзюбанівський, М. Добощ, С. Дудар, Антонія Жилава, Мир. Завицький, С. Заполенко, О. Зинюк, Б. Іваницький, П. Іванишин, В. Іванович, М. Івасівка, І. Кантор, М. Кардаш, о. І. Клепарчук, Зеновія Ковальська, Б. Козак,

Від Адміністрації

Г.Козак, Ірена Козак, Лев Коленський, Зенон Комоницький, М.Костирко, В.Кострик, Г.Костюк, Фалина Кульчицька, Л.Кушнір, М.Лялька, Л.Лямпіка, В.Мазуркевич, В.Марущак, Р.Миколаєвич, П.Мотрук, В.Назаренко, В.Пакуляк, Н.Перкович, О.Пітьо, М.Пилипчак, Й.Полатайко, Анна Помірко, Оксана Поритко, Марія Посипайло, Л.Пушкар, М.Руцицький, І.Савка, Г.Сидорець, о.Д.Сенета, М.Сивий, Б.Сольчаник, Р.Стецько, В.Темницький, В.Тимчишин, І.Федчишин, С.Шипилявий.
По 2.00 дол.: Ю.М.Бараник, Ольга Бойко, М.Добровольський, О.Лощиновський, о.І.Макух, П.Ординець, І.Л.Рудницький, В.Стельмах.
По 1.00 дол.: о.М.Михайлів, А.Романченко, Л.Федорук.
Коляда на прес.фонд "Нашого Голосу": Павло Трохименко: 5.00 дол.

ЩИРЕ СПАСИБІ ВСІМ!!

ЗМІСТ

В.Василів: Завдання нової Централі.	Ст. 21
М.Нагірняк: 4-ий і 13-ий Конгреси.	Ст. 25
Р.Борковський: Цінне видання.	Ст. 26
І.Хамуляк: Події, люди..	Ст. 27
І.Демиденко: Лист	Ст. 28
--- Огляд преси	Ст. 29
В.Кубійович: Микола Шлемкевич.	Ст. 31
З нашої преси	Ст. 33
О.Труш: Патріярхат листи	Ст. 35 Ст. 36
Батіг: Чудо	Ст. 38
Пресовий Фонд	Ст. 39

Поякче подасмо адреси наших представників, які будуть помагати нам на місцях в адміністраційних справах. Таких представників ми запроуємо і з інших міст й околиць.

Микола Нагірняк - для обслуги Трентону, Н.Дж. й околиці

245 Center St
Trenton, N.J. 08611

Пшид Оприск

- для обслуги Кергонксону, Н.Й. і околиці

R.R.#1
Kerhonkson, N.Y. 12446

С.Описько

- для обслуги Англії

91 Cambridge Gardens
London, W10 6JE
England

Все листування до "Нашого Голосу" - редакційний матеріал, передплати, пожертви на пресовий фонд висилати на поштову скриньку:

OUR VOICE

P. O. Box 717
Townley Branch
Union, NJ 07083

ЧИ ВИ ВЖЕ ПРИЄДНАЛИ НАМ

ПЕРЕДПЛАТНИКА?

ЯКЩО НІ - ЗРОБІТЬ ЦЕ ЗРАЗУ!

Резюме: Комітє. Редакція застерігає свої право спороччати статті і їх справжнє. Коментари, статті, тощо, відписані авторами. Іхтіма ініціалами чи псевдоніми не можна використовувати внаслідок редакції. Не публікуємо матеріали призначені для суцесивентуально доведєти позата комітєий лист або коментар. Вальшій заявє, комуничати і повідомчєння подасмо в спороччєнє.

Редакційна Колегія: Роман Барановський, Роман Борковський, Михайло Воскобійник, Анатоль Гудзовський, Микола Нагірняк, Еґген Перейма, Іван Я.Хамуляк.